

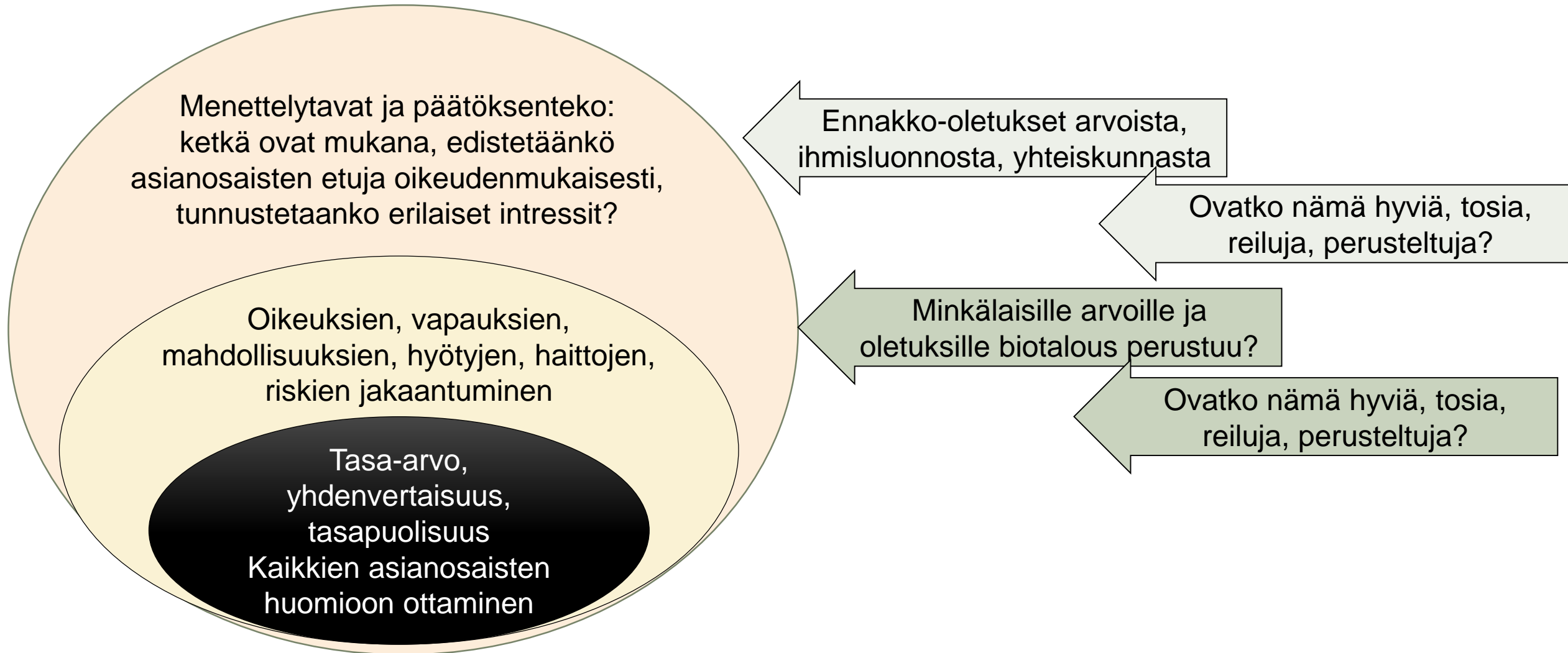
Miten oikeudenmukaisuudesta puhutaan biotaloudessa, miten siitä pitäisi puhua, ja miten biotalousstrategia voi vaikuttaa siihen mitä pidetään oikeudenmukaisena

Johanna Ahola-Launonen

Tutkijatohtori, Aalto-yliopisto

johanna.ahola-launonen@aalto.fi

Oikeudenmukaisuus ja biotalous

Biotalous arvon ja oletukset

Biomassat,
tehometsätalous ja
teknologia
hyvinvoinnin lisääjinä
ja ilmastotoimina

Teknologis-
taloudellinen
produktivismi

Retoriikka loputtomasta
biomassasta fossiilisten
korvaajana

Fokus teknologioissa ja
liiketaloudessa

Materiaaliseen kasvuun
perustuvan talousjärjestelmän
säilyttäminen

Biotalous edistää taloudellista,
sosiaalis-kulttuurista ja
ympäristön kestävyttä

Taloudellinen

Ympäristö

Sosiaalinen
Kulttuurinen

Ekologiset,
kulttuuriset,
sosiaaliset arvot

Kulutuksen
vähentäminen,
yhteisvastuu,
luontoarvot

Päivitetty EU-biotalous-strategia:
vahvistunut huoli biomassan ja
maa-alan riittävydestä ja
kestävästä käytöstä

Mutta loputtomuuden
retoriikkaa on silti
mukana

Delfoi-asiantuntijoiden näkemyksiä ”hyvästä” ja ”huonosta” biotaloudesta (2019, n=64)

“HUONO” BIOTALOUS

“HYVÄ” BIOTALOUS

Politiikka: Poliittinen ja yhteiskunnallinen ajattelutapa

Yhteiskunnan pirstaloituminen, ei yhteistä tahtotilaa
Liian vähän toimia, liian myöhään
Lyhytnäköiset poliitikot; itsekkyyys, rahan ja vallan ahneus
Lobbaus ja korruptio estävät muutokset

Yhtenäinen globaali tahtotila ja kollektiivinen toiminta, sitoutuneet johtajat
Sosiaalinen paine ja usko muutokseen
Intressiryhmät ja yritykset sitoutuneet tavoitteisiin
Onnistunut riskiviestintä

Talous: Taloudellinen paradigma ja taloudelliset arvot

Hyvinvointi riippuvaista ympäristöä ylikuormittavasta teollisuudesta
Riittämättömät ohjauskeinot kestävyteen
Konsumerismi valtakulttuurina

Ympäristön ja sosiaalisen kestävyyspriorisointi
Markkinoiden sääntelyn vahva ohjaaminen kestävyteen
Kaikkien ”neitseellisten” raaka-aineiden käytön tiukka sääntely
Muutos kuluttajien käyttäytymisessä ja kulttuurissa

Sosiaalinen: Oikeudenmukaisuus, osallisuus, tasa-arvo

Hyödyt harvoille, sosiaalinen epäoikeudenmukaisuus
Päätöksentekijöinä pienet eliitit, vähemmistöjen oikeudet sivuutetaan
Biomassan tuonti kehittyvistä maista
Nopea väestönkasvu

Hyötyjen tasapuolinen jakautuminen, oikeudenmukainen siirtymä
Osallistavuus päätöksentekomallina
Luonnonvarojen oikeudenmukainen jakautuminen
Sukupuolten tasa-arvo hidastaa väestönkasvua

Teknologia: Teknistierteelliset ratkaisut ja niiden rajat

Keskittyy teknologisiin ratkaisuihin
Fossiilisten raaka-aineiden käyttö vain korvataan toisella raaka-aineella
Puute uusista innovaatioista
Olemassa olevan teknologian käyttöönotossa ongelmia

Ei ainoastaan teknologisia ratkaisuja
Primäärikulutuksen vähentäminen
Innovaatioiden avulla kiertotalouteen ja kestävään kehitykseen
Sähköistyminen

Ympäristö: Miten ja mihin biomassaa käytetään

Biomassan ylikäyttö
Raakabiomassaa käytetään lineaarisesti energiantuotantoon
Ei muutoksia maankäytössä, kestämaton maatalous
Globaali hyväksikäyttö

Kierto- ja kaskadinen biomassan käyttö
Rajoitettu biomassan käyttö energiantuotantoon
Laajamittaiset muutokset maankäytössä: hiilinielut, metsittäminen...
Biomassatuotannon paikallisuus

Biotalous arvon ja oletukset

Biomassat,
tehometsätalous ja
teknologia
hyvinvoinnin lisääjinä
ja ilmastotoimina

Teknologis-
taloudellinen
produktivismi

Retoriikka loputtomasta
biomassasta fossiilisten
korvaajana

Fokus teknologioissa ja
liiketaloudessa

Materiaaliseen kasvuun
perustuvan talousjärjestelmän
säilyttäminen

Biotalous edistää taloudellista,
sosiaalis-kulttuurista ja
ympäristön kestävyttä

Taloudellinen ⚡ **Ympäristö**
⚡ **Sosiaalinen**
Kulttuurinen

Ekologiset,
kulttuuriset,
sosiaaliset arvot

Kulutuksen
vähentäminen,
yhteisvastuu,
luontoarvot

Päivitetty EU-biotalous-strategia:
korostunut huoli biomassan ja
maa-alan riittävydestä ja
kestävästä käytöstä

Mutta loputtomuuden ja
korvattavuuden retoriikkaa
on silti mukana

Oikeudenmukaisuuskeskustelu painottunut
biotalous (eturyhmätoimijoiden)
voittajien ja häviäjien välisiin kompensatioihin

Miten oikeudenmukaisuudesta pitäisi puhua

Menettelytavat ja päätöksenteko:
ketkä ovat mukana, edistetäänkö
asianosaisten etuja oikeudenmukaisesti,
tunnustetaanko erilaiset intressit?

Oikeuksien, vapauksien,
mahdollisuuksien, hyötyjen, haittojen,
riskien jakaantuminen

Tasa-arvo,
yhdenvertaisuus,
tasapuolisuus
Kaikkien asianosaisten
huomioon ottaminen

Kaikkien hyvinvoinnin edistäminen

- Taloudelliset tavoitteet eivät voi yliajaa ilmastotoimia ja kestävään elintapaan siirtymistä (esim. kuinka paljon biomassaa, mistä, ja mihin käyttöön?)
- Yhteiskunnallisen tahtotilan edistäminen kulutuksen ja materiaalsen kasvun vähentämiseen

Asianosaisten osallisuus

- Muiden kuin vaikuttavassa asemassa olevien eturyhmien intressit ja oikeudet?
- Keiden etua suomalainen biotalous palvelee?

Oikeudenmukainen haittojen ja riskien jako

- Tuontibiomassa ja haittojen ulkoistaminen
- Kotimainen biomassa ja paikallisväestöt (ja koko väestö!)

Biotalous perustelut vetoavat hyvinvointiin ja ilmaston talouden ohella, mutta jos talous on yliajavin arvo, perustelut eivät päde

Biotalousstrategian vaikutus oikeudenmukaisuuskäsityksiin

Minkälaisia uskomuksia biotalouspolitiikalla ylläpidetään ja edistetään?

”Liiketalous ja teknologia ratkaisevat ilmastonmuutoksen!”

”Fossiilitalous voidaan korvata biotaloudella!”

”Biomassaa kyllä riittää poltettavaksi meidän kaikkien autoihin!”

”Jos biomassaa ei ole tarpeeksi meillä, aina on tuonti!”

Houkutteleva poliittinen **retoriikka** ja **hype** voivat heikentää yhteiskunnallista tahtotilaa ilmastotoimiin ja kokonaiskulutuksen vähentämiseen (”harhaanjohtava syöte”)

Miksi vähentää omaa kulutustani, jos teknologian kehitys ja markkinat kuitenkin ratkaisevat ongelman puolestani?

